

Skaidrojumi par Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) statistikas pārskatiem

Īsumā. Pētījums attiecībā uz CSP statistikas pārskatiem tika veikts virspusēji un izstrādes gaitā ar CSP netika saskaņots (izņemot 9.2.punktu). CSP nepiekrīt pētījuma galaziņojuma 4. un 5. nodaļā izteiktajiem apgalvojumiem, jo tie neatpoguļo patieso situāciju. CSP ir konstatējusi kļūdas arī pētījuma pielikumos.

Izvērsti skaidrojumi.

Nr. p.k.	Pētījuma galaziņojums	CSP komentārs
1.		Nav sniegts vispārīgs priekšstats par CSP darbu ar administratīvajiem datiem. CSP sadarbojas ar administratīvo datu turētājiem un izmanto vairāk par 100 dažādus administratīvo datu avotus ar mērķi paaugstināt statistikās informācijas kvalitāti un apjomu un pēc iespējas mazināt respondentu administratīvo slogu. Tikai sīki izpētot pētījuma 2.pielikumu lasītājs var konstatēt, ka pēc pētījuma autoru domām no 104 CSP pārskatiem 73 pārskatiem jeb 70% nekāda pārklāšanās nav konstatēta. Faktiskais šādu pārskatu skaits ir vēl lielāks.
2.	4.sadaļā 4.2.1.punktā (Joma: Statistika) ir atspoguļots, ka ir konstatēta informācijas pārklāšanās ar uzņēmumu sniegto informāciju citām valsts iestādēm, piemēram, VID. Dublēšanās skaidrojumos ir norādīts, ka CSP datiem ir atšķirīga detalizācija vai iesniegšanas termiņš (ātrāks).	Ja datiem ir atšķirīga detalizācija, tā nav uzskatāma par informācijas pārklāšanos. CSP ir nepieciešami detalizētāki dati ātrākā termiņā, un šādi dati nepieciešamajā laika momentā nav pieejami citās iestādēs.
3.	4.sadaļā 4.2.1.punktā (Joma: Statistika) ir atspoguļots, ka pārklāšanās ir konstatēta šādai uzņēmumu finanšu informācijai: neto apgrozījums.	Faktiski pārklāšanās nav, jo tie ir 2 dažādi rādītāji. Apgrozījums statistikas vajadzībām ir tā sauktais "tīrais" apgrozījums, bet apgrozījums VID PVN deklarācijā ietver darījumu kopējo vērtību, iekļaujot arī citus ieņēmumus no saimnieciskās darbības (piemēram, pamatlīdzekļu pārdošana), kas nav apgrozījums.
4.	5.3.2.punktā, attiecībā uz pārskatu 2-darbs, ir aprēķināts, ka 8.5 tk respondentu pārskata iesniegšanas administratīvais slogs kopā veido 346 tk EUR. Šis pārskats ir ierindots starp pārskatiem ar augstu intensitāti.	Informācija nav objektīva. Pētījumā nav minēts, ka CSP ir atbrīvojusi no pārskata 2-darbs iesniegšanas 75.4 tk (jeb 81,5%) respondentu (jo CSP izmanto pielāgotus VID datus), tādējādi šī pārskata respondentiem iekonomējot 3 miljonus EUR administratīvo izmaksu gadā.
5.	5.3.2.punktā, attiecībā uz pārskatu 2-pētniecība, ir norādīts, ka viena pārskata sagatavošanai nepieciešamais laiks ir 20 stundas, un administratīvais slogs finanšu izteiksmē ir 1.5 miljoni EUR.	5.3.2.punktā ir rupja kļūda attiecībā uz viena pārskata sagatavošanai nepieciešamo laiku - 20 minūšu vietā ir norādītas 20 stundas. Pārskata administratīvais slogs veido 25 tk Eur nevis 1.5 mlj Eur.
6.	5.nodaļas beigās norādīts, ka statistikas radītais kopējais administratīvais slogs ir 3.47 miljoni Eur.	Ņemot vērā 5.3.2. punktā pieļauto kļūdu, statistikas radītais administratīvais slogs ir par 1.5 miljoniem mazāks un ir ap 2 miljoni Eur.

Nr. p.k.	Pētījuma galaziņojums	CSP komentārs
7.	Nav norādīts, kā 9.nodaļā ir aprēķināts ieguvums no ieteikumu ieviešanas.	Līdz ar to nav iespējams pārbaudīt aprēķinu pareizību.
8.	9.nodaļā pie pārskata 1-atkritumi ir ieteikums izslēgt dažas pozīcijas.	Nav ņemts vērā CSP sniegtais komentārs. CSP regulāri sadarbojas ar datu sniedzējiem, apspriežot CSP pārskatu saturu. Datu sniedzēji paši ir norādījuši, ka vēlas, lai pārskatos būtu norādītas visas konkrētās pozīcijas (jo ievadīto datu pareizību pārbaudīt var tikai summējot visas pozīcijas) nevis pozīciju izvilks.
9.	9.nodaļā pie pārskata 1-apgrozījums ir norādīts, ka "norādītie dati ne vienmēr ir precīzi un atbilst reālajai situācijai, īpaši tas attiecināms uz augkopības uzņēmumiem, kuru darbība ir izteikti sezonāla rakstura".	Apgalvojums nav patiess. Pētījuma autori nav iepazīnušies ar pārskata mērķi, jo pārskats attiecas tikai uz mazumtirdzniecības nozari. Apgalvojumi attiecībā uz datu precizitāti nav saprotami, jo nav pamatoti ar konkrētiem piemēriem. Statistika regulāri seko līdz datu kvalitātei pēc noteiktiem, starptautiskiem kritērijiem, tiek ievērotas validācijas procedūras un katru mēnesi tiek aprēķināti kvalitātes rādītāji.
10.	9.nodaļā papildus ieteikumos ir norādīts, ka CSP jāveicina lielāka izpratne uzņēmēju vidū par NACE kodu un tā izmantošanas mērķi statistikā.	NACE ir statistiskiem mērķiem izveidota klasifikācija, lai varētu iegūt nacionālā, ES un starptautiskā līmenī salīdzināmu statistiku pa saimnieciskās darbības veidiem. CSP mājaslapā uzņēmējs var apskatīties statistikas piešķirto NACE kodu un nosūtīt precizējošu informāciju, ja nepieciešams. Parasti uzņēmēji sāk interesēties par NACE kodu mirklī, kad grib pieteikties ES fondu projektiem. Tā kā projektu nosacījumus rada valsts institūcijas, kas apsaimnieko ES fondu līdzekļus, tad CSP paskaidro, ka izpratne ir jāveicina to valsts institūciju vidū, kas definē kritērijus fondu finansējuma pretendentiem, ņemot vērā, ka statistikas piešķirtais NACE kalpo primāri statistiskiem mērķiem.
11.	9.1.1. sadaļas 4.ieteikums - Ieviešot jaunus pārskata veidus vai veicot izmaiņas esošajos, pārskata saturs un iesniegšanas termiņi jāaskaņo ar citām valsts iestādēm, kuras veic attiecīgās jomas statistikas veidošanu, kā arī iestādēm, kuras ievāc līdzīgu informāciju, tādējādi papildinot atbilstošo normatīvo aktu bāzi visās jomās.	Informējam, ka CSP jau kopš 2006.gada praktizē minēto ieteikumu attiecībā uz pārskatu saskaņošanu ar citām statistiku ražojošajām iestādēm - CSP pārskatu veidlapas tiek apstiprinātas Ministru kabinetā. CSP sadarbojas ar administratīvo datu turētājiem un izmanto vairāk par 100 dažādus administratīvo datu avotus ar mērķi paaugstināt iegūtas informācijas kvalitāti un apjomu un pēc iespējas mazināt respondentu administratīvo slogu.

Nr. p.k.	Pētījuma 1.pielikums	CSP komentārs
12.	2.jautājums. Pārstāvētā uzņēmuma darbības forma: individuālais uzņēmums (IND).	Saskaņā ar Komerclikumu, uzņēmējdarbības forma - individuālais uzņēmums – nepastāv.
13.	5.jautājums. Iesniegšanas biežums.	Uzņēmēju/respondentu atbildes norāda, ka tās netika pārbaudītas, jo atbildes par periodiskumu neatbilst faktiskajam pārskata periodiskumam. Piemēram, uz jautājumu par iesniegšanas biežumu CSP <u>gada pārskatam</u> "Kompleksais pārskats par darbību" attiecīgajā gadā, 139 respondenti atbild, ka iesniedz reizi gadā, bet 26 – reizi mēnesī, 22 – reizi ceturksnī un 4 – reizi pusgadā. Līdzīgi VID UIN nodokļu deklarāciju 7 respondenti iesniedz reizi mēnesī, neskatoties, ka šī ir gada deklarācija. Līdz ar to sniegtie dati (un grafiks) ir nepareizi, tie ievieš kļūdas arī aprēķinos par administratīvajām izmaksām.
14.	19. un 21. jautājums par pārskata sagatavošanai un iesniegšanai patērēto laiku.	Kopš 2007.gada CSP lūdz ikvienam respondentam (kopā - ap 30 tk respondentu) norādīt laiku, ko tas katreiz patērē pārskata sagatavošanai un iesniegšanai CSP. CSP respondentu norādītais laiks ir aptuveni 10-20 reizes mazāks nekā pētījumā (288 aptaujātie) atspoguļotais. Piemēram, pārskatam "Finanšu aktīvi un pasīvi" CSP respondentu vidējais norādītais laiks 2014.gadā ir 2,49 stundas. Pētījumā uzrādītas ir 26,27 stundas. Pārskatam "Kompleksais pārskats par darbību" CSP respondentu vidējais norādītais laiks ir 1.35 stundas (tikai 0.7% respondentu norādījuši, ka patērē vairāk par 20 stundām). Savukārt pētījumā norādītais laiks pārskata aizpildīšanai ir 25,96 stundas.
	Pētījuma 2.pielikums	CSP komentārs
15.	189.lpp - CSP sadaļas 18.rinda – pārskata "2-gada" respondenti - visi ekonomiski aktīvie uzņēmumi, kuriem nodarbināto skaits, apgrozījums vai bilances kopsumma pārsniedz noteiktu robežlielumu.	Kļūda. Pārskats "2-gada" neattiecas uz uzņēmējiem, ar to apseko valsts un pašvaldību iestādes.
16.	193.lpp - CSP sadaļas 49.rinda - pārskats par ārvalstu saistīta uzņēmuma darbību 2014.gadā (2-ārvalstu kontrole) – nepieciešamā informācija/ dati iespējami pieejami VID: 1. Meitasuzņēmumi ārvalstīs un to darbības rādītāji; 2. Ārvalstu meitasuzņēmumu meitasuzņēmumi ārvalstīs un to darbības rādītāji 3. Uzņēmuma filiāles ārvalstīs un to darbības rādītāji; 4. Līdzdalība ārvalstu uzņēmuma pamatkapitālā, kas 1x gadā pārskatā tiek uzrādīta kā ieguldījumu īpašumi vai pārdošanai turēti ilgtermiņa ieguldījumi	Apgalvojums, ka CSP nepieciešamā informācija ir iespējami pieejama VID, nav patiess. Veidlapā "2-ārvalstu kontrole" nepieciešami dati par meitasuzņēmumu ārvalstīs neto apgrozījumu, saimnieciskās darbības veidu (NACE), vidējo darbinieku skaitu. Analogi dati nepieciešami arī par ārvalstu meitasuzņēmumu meitasuzņēmumiem ārvalstīs. Informācija par uzņēmuma filiālēm ārvalstīs nav pieejama. Dati par līdzdalību ārvalstu uzņēmuma pamatkapitālā, kas gada pārskatā tiek uzrādīta kā ieguldījumu īpašumi vai pārdošanai turēti ilgtermiņa ieguldījumi VID nepieciešamajā detalizācijā nav pieejami. Uzņēmumu ienākuma nodokļa taksācijas perioda deklarācijas 2.pielikumā ir tikai daļēja informācija t.i. darījumi ar saistītiem uzņēmumiem (pārdotās preces un pakalpojumi), kas ir daļa no neto apgrozījuma. Līdz ar to šie dati nav pietiekami.